



Uluslararası  
**TÜRK ve DÜNYA**  
**KÜLTÜRÜNDE**  
**KAHRAMANMARAŞ**  
Sempozyumu



18-20 NİSAN 2013  
KAHRAMANMARAŞ

CİLT II



Kahramanmaraş  
Büyükşehir Belediyesi





Kahramanmaraş  
Büyükşehir Belediyesi



# Uluslararası Türk ve Dünya Kültüründe Kahramanmaraş Sempozyum Bildirileri

## Editörler

Cevdet KABAKÇI  
Arş. Gör. Dr. Gülten KURT  
İbrahim H. YILMAZOĞLU  
Öğr. Gör. Ahmet AKKURT  
Eshabil YILDIZ  
Adem ÇOLAK  
Halil AYDIN  
Mehmet CANLI

## Cilt 2

18 - 20 Nisan 2013  
Kahramanmaraş

*Tüm hakları saklıdır. Copyright sahibinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yolu ile basımı, yayımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.*

*Yayımlanan bildirilerin dil, imla, bilgi sorumlulukları yazarlarına aittir. Bildirilerdeki görüşler sempozyumu düzenleyen ve yayına hazırlayan kurumların görüşü anlamında yorumlanamaz.*

**ISBN**

978-605-4996-19-3 (Takım)

978-605-4996-21-06 (2. Cilt)

**Kapak Tasarım**

Halil AYDIN

**Tasarım, Baskı, Cilt**

Hangar Marka İletişim Reklam Hizmetleri Yayıncılık Ltd. Şti.

Konur 2 Sokak No: 57/4 Kızılay / ANKARA

Tel: 0312 425 07 34 - [www.hangarreklam.com.tr](http://www.hangarreklam.com.tr)

Bu eser Kahramanmaraş Belediyesinin bir kültür hizmetidir.

## İÇİNDEKİLER

### **Zeynep ÇAVDARKALELİ**

Sim Sırma (Maraş İşi) İşlemelerinin Sanat, Kültür Ve Estetik Ölçütleri İle  
İstanbul İsmek Örneğinde Değerlendirilmesi..... 1

### **Nesrin KARACA**

"Maraş'ın Ve Ökkeş'in Destanı" Adlı Eseriyle Gülten Akın'ın Şiir  
Dünyasında 'Maraş'..... 17

### **Abbas KETİZMEN**

Kahramanmaraş El Sanatları Ürünleri ve Markalaşma Sürecinde  
Gereksinimleri ..... 41

### **Ayşen KILIÇ, Gonca YAYAN**

Kahramanmaraş Oyalarının Dili Ve Türk Halk Edebiyatında Manilerle  
Dile Gelen Oyalar ..... 51

### **Emine KISIKLI**

Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Maraş'ta El Sanatlarını Geliştirmeye Yönelik  
Çalışmalar ..... 61

### **EMİNE KOCA, FATMA KOÇ**

19. Yüzyıl Osmanlı Gezici Esnaflarının Giyim Kuşam Özellikleri ..... 71

### **Emine KOÇAK**

Maraş İşi İle İşlenmiş Puşide Ve Puşide Levhaları "Mevlâna Müzesi Örneği" ..... 83

### **Nurşen Ünal KOYUNCU**

Yerli Turistlerin El Sanatları Ürünlerindeki Tercihleri ..... 93

### **Songül KURU, A. Candan PAKSOY**

Türk Kültüründe Ve Kahramanmaraş Geleneksel Ayakkabılarında  
Kullanılan Süslemeler ..... 101

### **Dilek OĞUZOĞLU**

Tipografinin Geleneksel Öğelerinin Grafik Tasarımına Yansımaları ..... 115

### **H.Serpil ORTAÇ, Mustafa BÜYÜKTÜRKMEN**

Kahramanmaraş Geleneksel Erkek Kıyafeti Aba Ve Son Usta Hüseyin Gülegül.. 123

### **N. Rengin OYMAN, Safiye SARI**

Güncel Baskı Teknikleriyle Kahramanmaraş Geleneksel Nakışlarının, Farklı  
Alanlarda Kullanımı Üzerine Örnek Bir Model Önerisi ..... 131

<b>Fatma ÖZTÜRK, Maryam ZIAEI</b> Kahramanmaraş Geleneksel Giysilerinden Folklorik Bayan Şalvarların Yeniden Yorumlanması Ve Örnek Bir Şalvar Uygulaması .....	143
<b>İsmail ÖZTÜRK</b> El Sanatı Ürün, Kültürel Değişim Ve Turizm İlişkisi .....	155
<b>Nergiz PAŞU ÖZTÜRK, Emine ÖZDİLLİ</b> Kahramanmaraş Köşkerliğinin Son Ustalarından Hüseyin Kopar .....	159
<b>Ümit PARSIL, Ahmet AKKURT</b> Kahramanmaraş Taş İşleme Sanatı .....	167
<b>Zekiye REYHAN, Öğr. Gör. Nuray DEMİREL AKGÜL</b> Beypazarı Tarih Ve Kültür Müzesinde Bulunan Maraş İşi Ürünler .....	175
<b>Jovita SAKALAUSKAITE</b> Litvanya Halk Sanatçıları(Ustalar) Birliği. Tanıtım, Projeler ve Uluslararası Dayanışması .....	189
<b>Bülent SALDERAY</b> Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı Ve Hastalıkları Anabilim Dalı İle Kahramanmaraş Necip Fazıl Şehir Hastanesi Psikiyatri Birimlerinde Çalışan Sağlık Personelinin Görsel Sanatların Terapi Boyutuna İlişkin Bilgi Yapılanmaları ...	199
<b>Başak BOĞDAY SAYĞILI, Serap DENGİN, Arezoo NASİRİAGHDAM</b> Kahramanmaraş Geleneksel Kadın Giysileri Ve Örnek Bir Çalışma .....	221
<b>Aysen SOYSALDI, Ömer GÖKNAR</b> Kahramanmaraş'ta Keçecilik Ve Yeni Arayışlar .....	231
<b>Zahide KAYIŞOĞLU ŞAHİN, Ayşe KAYIŞOĞLU</b> Kahramanmaraş Yöresinden Kayseri'ye Göç Edenlerin El Sanatlarına Katkısı .....	243
<b>H. Fatma ŞENER, Şule EĞRİ</b> Kahramanmaraş İli Geleneksel Kadın Kıyafetleri .....	253
<b>Yelda ŞENER, Birnaz ER,</b> Kahramanmaraş Ahşap Oymacılığında Pazarlama Sorunları Ve Çözüm Önerileri ...	261
<b>Şeyda ERASLAN TAŞPINAR, Şehnaz ERASLAN, Kerim LAÇINBAY</b> Germanicia Antik Kentinde Bulunan Sanatçı Figürlü Bir Mozaik'in Sanat Eleştirisi Yöntemiyle İncelenmesi .....	273
<b>Hatice TOZUN, Hatice SOMÇAĞ</b> Kilimde Kullanılan Tasarım Yöntemleri .....	281
<b>Mahmure UZ, Nuran KAYABAŞI, Şafak UZ</b> Engelli Bireylerde El Sanatları Çalışmaları .....	291

yan Şalvarların Yeniden .....	143
.....	155
yin Kopar .....	159
.....	167
i Ürünler .....	175
er .....	189
anabilim Dalı İle mlerinde Çalışan kin Bilgi Yapılanmaları ...	199
<b>SİRİAGHDAM</b> alışma .....	221
.....	231
anatlarına Katkısı .....	243
.....	253
ın Ve Çözüm Önerileri... 261	
n <b>LAÇINBAY</b> ozaiğin Sanat .....	273
.....	281
.....	291

### **Erdem ÜNVER**

El Sanatlarının Kültüre Ve Turizme Katkısı Üzerine ..... 303

### **Ayşem YANAR, Feryal SÖYLEMEZOĞLU, Nuran KAYABAŞI, Zeynep ERDOĞAN**

El Sanatlarının Kültür Turizminde Önemi Ve Sürdürülebilirliğine Yönelik  
Öneriler-Kahramanmaraş Örneği ..... 307

### **Yahşi YAZICIOĞLU**

Geleneksel Türk El Sanatlarından Halı Ve Kilimlerimizin Üretim-Pazarlama  
Sürecindeki Sorunları Ve Çözüm Önerileri..... 317

### **Fatma YETİM**

Kahramanmaraş Yöresi El İşlemeleri: "Nakkaş Kahramanmaraş" Örneği..... 331

### **Eshabil Yıldız**

Kültürümüzde Kapı Ve Kapı Tokmakları Kahramanmaraş Örneği..... 343

**DEĞERLENDİRME..... 353**

### **SEMPOZYUM ÇERÇEVESİNDE HAZIRLANAN SERGİDE**

**SUNULAN ESERLER ..... 361**

### **KAHRAMANMARAŞ MÜZESİNDE HAZIRLANAN NAKIŞ VE**

**CAM BONCUK TAKI SERGİSİ..... 415**

**SEMPOZYUMDAN GÖRSELLER..... 435**

## KAHRAMANMARAŞ GELENEKSEL KADIN GİYSİLERİ VE ÖRNEK BİR ÇALIŞMA

### TRADITIONAL KAHRAMANMARAS WOMEN'S CLOTHING AND A SAMPLE STUDY

Başak BOĞDAY SAYĞILI<sup>1</sup>, Serap DENGİN<sup>2</sup>, Arezoo NASİRİAGHDAM<sup>3</sup>

#### Özet

Kültürün bir parçası olan giyim, toplumların yaşam şartları, yaşam biçimleri ve toplumsal etik değerlerin etkisiyle biçim değişiklikleri göstererek bugüne ulaşmıştır. Her toplumu birbirinden ayırt eden farklı giysileri, bu giysileri tamamlayan giysi süsleme teknikleri ve giyim aksesuarları bulunmaktadır. Türk giyim kültürü ile ilgili kaynaklar tarandığında; her yörenin giysilerinin ve bu giysilerin ayrıntılarıyla incelenmemesi, araştırma konusunun tespit edilmesinde etken olmuştur.

Bu araştırmanın amacı, Kahramanmaraş geleneksel kadın giysilerini ve giysi özelliklerini ortaya koymak ve örnek bir ürün geliştirmektir. Araştırmada tarihi ve tarama yöntemleri kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak hazırlanan gözlem formu ile ulaşılan kaynaklardan Kahramanmaraş geleneksel kadın giysilerinin genel özelliklerini yansıtan kıyafetler incelenmiş ve verilerin analiziyle elde edilen bulgular sonucunda örnek bir ürün geliştirilmiştir.

**Anahtar kelimeler:** Giyim-Kuşam Kültürü, Sosyolojik Olay, Giyim Tarihi.

#### Abstract

*As an integral component of culture, clothing is what shows the living standards, style and ethical values of a society effectively and is the reason why it has reached such an important place today. Every community has its own distinctive style of clothing complemented by decorative embroideries and accessories. When we look at resources related to Turkish clothing, it becomes evident that no thorough region-specific research has been carried out on clothing, hence the reason for determining the topic of this research.*

*The objective of this research is to present the traditional Kahramanmaras clothing for women and its characteristics, and to develop a sample product. Historic and survey methods are used in this research. From the resources obtained through the evaluation form prepared as a data collection tool, clothing that reflect the characteristics of traditional Kahramanmaras women's clothing have been observed and a sample product has been developed as a result of findings obtained by data analyses.*

**Key words:** Clothing Culture, Sociologic Case, History of Clothing.

<sup>1</sup> Yrd.Doç.Dr.İpek Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü, basakbs@altinkoza.edu.tr

<sup>2</sup> Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Moda Tasarımı Bölümü, serapdengin@gazi.edu.tr

<sup>3</sup> Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Giyim Endüstrisi ve Giyim Sanatları Eğitimi Bölümü, nasiriaghdam15@yahoo.com.

## 1. Giriş

Giysi, insanoğlunun yaşamında yer alan ve önemli kültür taşıyıcısı olan zengin içerikli kültürel bir olgudur. Giysiler, toplumların yaşam biçimleri, ekonomik durumları, ahlaki değerleri, içinde bulunduğu sosyal yapı ve bu sosyal yapıdaki konumlarına göre biçimlenmiş ve bir takım değişikliklerle günümüze ulaşmıştır.

Giyinme, insanoğlu için her zaman bir gereklilik arz etmektedir. Toplumun ve bireylerin inançları, görgü kuralları, eğitim seviyeleri, yasalar, iklim, yaş grupları, folklorik değerler ve ülkelerin içinde buldukları yönetim şekli bu gerekliliği biçimlendirmektedir (Salman, 2007: 25). Bütün halk sanatlarında olduğu gibi kültürlerin en canlı belgelerinden biri olan giysi, tarih boyunca her uygarlıkta yaşayış biçimi ve yaşam şartlarının etkileriyle birbirinden ayrı özellikler göstermiştir. Bunun sonucu olarak milli ve geleneksel giysiler meydana gelmiştir (Kılınç ve Yıldırım, 2008: 19). Geleneksel giysi kültürü, ait olduğu toplumlarda yüzyıllardan beri yaşatılan önemli kültürel değerlerden biridir. Her yöre, bölge ve hatta köyler kendine özgü bir giyim kuşam özelliği taşımaktadır. Bu özellikler, giyim zenginliği olarak karşımıza çıkmaktadır (Salman, 2007: 25).

Geleneksel giysi denildiğinde; dünyada birçok milletin benimsediği milletlerarası moda kıyafetler dışında her milletin tarihinden gelen, günümüzde bazı köylerde hala yaşatılan çoğunlukla da müze vitrinlerine kaldırılmış müzelerde

kültürel miras olarak saklanan giysiler anlaşılmaktadır (Çivitci, 2008: 146; Özel, 1992: 11). Türk giysileri, tarihi süreç içerisinde günümüze ulaşıncaya kadar bölgelere ve değişen toplumun yapısına ve gelişim evrelerine göre farklılıklar göstermektedir. Ancak genel anlamda Türk geleneksel giysilerinin yaygın kullanılan giysi türleri arasında, başlıklar, entariler (bindallılar), şalvarlar, cepkenler (yelekler, hırkalar), kaftanlar, feraceler ve önlükler bulunmaktadır (Erden, 1999).

Moda olgusunun hayatımıza girmesi ile geleneksel kültürümüzün en önemli parçalarından biri ve yüksek sanat değerine sahip olan geleneksel giysilere, kişilerce eskisi kadar değer verilmemesi, bu giysileri zaman içinde yok olup gitme tehlikesi ile karşı karşıya bırakmaktadır. Geleneksel giysilerin günlük yaşam içinde değerlerini oldukça kaybetmesi, aslında bu giysilerin tarihi-kültürel değerlerinin artmasına da neden olmaktadır. Bu nedenle geleneksel giysiler, bir toplumun kültürel mirası arasında sayılabilecek kadar önem arz etmektedir. Türk giyim kültürü ile ilgili kaynaklar tarandığında; Kahramanmaraş'ın geleneksel giysilerinin fazla ele alınmamış olması, araştırmanın konusunun tespit edilmesinde etken olmuştur. Bu araştırmanın kültürel mirasımız arasında yer alan geleneksel giysilerin belgelenmesine katkı sağlayacağı gibi giyinme ile ilgili kültürel tarih araştırmalarına da destek olacağı düşünülmektedir.

### Kahramanmaraş ve Geleneksel Kadın Giysileri

Önemli şehirlerimizden biri olan, Evliya Celebi'nin ifadesiyle (1999: 102)



"Şehr-i azim" Maraş, Akdeniz bölgesinde bir yerleşim yeri olup, hem şehircilik yönünden hem de sosyo-kültürel ve ekonomik yönden hızlı bir gelişme eğilimi içindedir. Kahramanmaraş, tarihi bir kent olarak çok eski kültür, medeniyet, toplum ve devletlere beşiklik etmiş ve çok önemli olaylara tanık olmuş köklü bir yerleşim yeridir (Alparslan ve Yakar, 2009: 15).

Geleneksel Anadolu giysilerine kültürel süreç boyutu ile bakıldığında; Ege, Akdeniz ve Doğu Anadolu bölgesi geleneksel kadın giysileri ile Karadeniz bölgesi kadın giysilerinin bazı farklılıklara rağmen birçok yönden benzeştiği söylenebilmektedir (Kuru, 2003: 557). Yukarıda verilen bilgi doğrultusunda; Akdeniz bölgesinde yer alan Kahramanmaraş'ın geleneksel kadın giysilerinin, Ege ve Doğu Anadolu giysileri ile oldukça, Karadeniz bölgesi geleneksel kadın giysileriyle ise bazı farklılıklar taşımasına rağmen birçok yönden benzediği söylenebilir. Bu benzerliklere rağmen giyim biçimleri bölgelere göre değişiklik göstermektedir. Bu değişiklik kuşkusuz geleneksel kesim giysileri bakımından oluşmaktadır ve kadın giysilerinde daha belirgin olduğu göze çarpmaktadır (Tezcan, 1983: 264).

Köklü bir kültürel tarihe sahip olan Kahramanmaraş, geleneksel giysi kültürü konusunda da geniş bir araştırma sahası sunmaktadır. Kahramanmaraş geleneksel giysileri incelendiğinde; kuzey kesimde Doğu Anadolu, güney kesimde ise bol dikimli hafif giysilerle "Barak" etkisinin egemen olduğu gözlenmektedir. Bu farklılık özellikle kadın giysilerinde-

dir. Aşiret yapısını koruyan göçerlerin değişik giyimi, yerleşik hayata geçince özgünlüğünü yitirmiş, ancak kimi ayrımlar korunabilmiştir (K.Maraş-Kültür, 1982-1983: 5724). Kahramanmaraş geleneksel kadın giysilerine genel olarak bakıldığında, başta renkli veya beyaz poşu, sırtta üçetekli zıbın fistan, cepken, belde kuşak, ayakta ise topuklu kunduradan oluşmaktadır (Anonim).

Ayrıca Kahramanmaraş'ta, farklı kültür unsurlarının birbirini etkilemesi ile oluşan Türk işleme sanatında önemli bir yer tutan ve zengin bir sanat olan Maraş yöresi işlemeciliği bulunmaktadır. Kahramanmaraş'ta bulunan veya yapılan işlemlerde uygulanan teknikler, anavata, aplike, boncuk işi, ciğerdel-di, çiftiğne, kanaviçe, kordon tutturma, Maraş işi, muşabbak, pesent, sarma, susma ve tel kırma olarak sıralanabilmektedir (Yıldır, 1986: 7, 15).

Kahramanmaraş ile özdeşleşen "Maraş işi", dival işi, sim sırma işi, mukavva işi, bastırma ve benzeri isimlerle de tanınmaktadır (Köklü, 2002: 121). Maraş işi, kadife, saten veya diğer kumaşlar üzerine sırma ya da klaptanla kabartma olarak yapılan ve tersi ile yüzü farklı görüntüde olan tek yüzlü bir işlemdir (Salman, 2011: 180; Çelebi, Abanoz ve Şener, 2005: 871). Desen, işleme ve kabartma kartonları çiriş ile hazırlanan, deseni kartondan özel bıçağı ile oyulan ve kumaşa yapıştırılan, daha sonra kartona gerilerek cülde adı verilen özel tezgâhta üstten çok katlı sim ya da sırma ile alttan mumlandırılmış iplikle karşılıklı tutturularak yapılan bir işleme tekniğidir (Köklü, 2002: 122). Kullanılan

gereçlerin niteliği ve niceliği göz önüne alınarak değerlendirildiğinde; Maraş işi, atma iğneleri tekniğine girmektedir (Barışta, 1998: 127). Maraş işinde kullanılan iğne teknikleri, sarma (düz, verev, yarmalı, kabartma, delikli), pesent (düz, verev), balıksırtı, hasır iğne, applike ve taç (kenar) çalışmasıdır (Köklü, 2002: 125). Maraş işi tekniğinde yer alan eski motifler incelendiğinde; kıvrımlı dallar, kurdalalar, çiçekler, püsküller, armalar ve tuğralar gibi motiflerin yer aldığı ayrıca, bitkisel ve geometrik bezemelerin kullanıldığı görülmektedir (Yıldır, 1986: 15).

Araştırmanın bir sonraki bölümünde, materyal ile Kahramanmaraş geleneksel giysilerinin incelenmesi ve örnek bir ürün geliştirme üzerine izlenen yöntem ele alınacaktır.

## 2. Yöntem

Bu araştırmanın amacı, derin bir kültürel tarihe sahip olan Kahramanmaraş'ın geleneksel giysi kültürünü araştırmak, geleneksel kadın giysilerini inceleyerek genel özelliklerini ortaya koymak ve gün geçtikçe günlük yaşam içinde kullanım değerlerini yitiren bu giysilerin tarihi-kültürel giysiler olarak belgelenmelerine katkı sağlamaktır. Ayrıca incelemeler sonucunda elde edilen Kahramanmaraş geleneksel kadın giysi özelliklerini yansıtan örnek bir ürün geliştirmektir.

Bu çalışmada, geçmişte meydana gelmiş olay ve olguların araştırılmasında ya da bir problemin geçmişle olan ilişkisi yönünde incelenmesinde kullanılan tarihi yöntem (Kaptan, 1988:

53) ile geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan tarama yöntemi (Karasar, 2008: 77) kullanılmıştır.

Araştırma verilerini toplamak için, yazılı kaynaklar, eski tarihli gazeteler, eski tarihli dergiler, ansiklopediler, tarih ve giyim tarihi kitapları taranmıştır.

Araştırmanın evrenini, Kahramanmaraş geleneksel kadın giysileri, örneklemine ise taramalar sonucunda yazılı kaynaklarda yer alan görsel dokümanlardan, Kahramanmaraş Müzesi'nden ve Kültür ve Turizm Bakanlığı arşivlerinden ulaşılan 6 bindallı entari, 1 gelinlik bindallı ve 2 üçetek entariden oluşan toplam 9 parça geleneksel giysi oluşturmaktadır.

Konu ile ilgili veri toplamak amacı ile araştırmacılar tarafından geliştirilen yapılandırılmış gözlem formu kullanılmıştır. Gözlem formu, giysi türü, kullanılan kumaş, kullanılan renk, süsleme tekniği, dikiş türü ve dikiş temizleme tekniğinden oluşmaktadır. Veri toplama işlemi tamamlandıktan sonra gözlem formundan elde edilen veriler analiz edilmiş, giysi türü değişkeni dikkate alınmadan tablolara aktarılarak yorumlanmıştır. Verilerin analizi ile elde edilen bulgular sonucunda Kahramanmaraş geleneksel kadın giysilerinin genel özelliklerini yansıtan örnek bir ürün geliştirilmiştir.

## 3. Bulgular-Yorum

Bu bölümde incelenen 9 parça giysiye ilişkin görseller ve Kahramanmaraş geleneksel kadın giysilerini inceleyerek,



**Giysi 1**  
Turizm ve Kültür Bakanlığı arşivler



**Giysi 2**  
Turizm ve Kültür Bakanlığı arşivler



**Giysi 3**  
Kahramanmaraş Müzesi



**Giysi 4**

**Giysi 5**  
Özel,  
1992: 42



**Giysi 6**  
Özel, 1992: 42



**Giysi 7**

Turizm ve Kültür Bakanlığı arşivler



**Giysi 8**

B.B.E.K.D.B, 2002: 98



**Giysi 9**

**Tablo 1: Örneklem Grubunu Oluşturan Giysilerin Giysi Çeşitlerine Göre Dağılımı**

Giysiler Giysi Çeşidi	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Toplam	
										f	%
Bindallı Entari	X	X	X	X	X	X				6	66,7
Gelinlik Bindallı E.							X			1	11,1
Üçetek Entari								X	X	2	22,2

n=9

giysi özelliklerini ortaya koymak ve bu özellikler doğrultusunda örnek bir ürün geliştirmek amacıyla yapılan araştırma sonucunda elde edilen veriler yer almaktadır.

Tablo 1 incelendiğinde; Kahramanmaraş geleneksel kadın giysilerinin oluşturduğu örneklem grubunun %66,7'si-

nin bindallı entari, %11,1'inin gelinlik bindallı entari, %22,2'sinin ise üçetek entari olduğu görülmektedir. Örneklem grubunun yarısından fazlasını oluşturan bindallı, kadife veya atlastan olup dival tekniğinde (Maraş işi) zengin kompozisyonlarla bitkisel motifler ile işlenmiş olan entarilerdir (Görünür, 2005: 357).

**Tablo 2:** Giysilerin Kumaş, Renk, Süsleme Tekniği, Dikiş Türü ve Dikiş Temizleme Tekniği Açılımlarından İncelenmesi

Giysiler Özellikler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Toplam	
										f	%
Kumaş	İpek Tafta						X			1	11,1
	İpek							X		1	11,1
	Kadife	X	X	X	X		X			5	55,6
	Canfes					X				1	11,1
	Kutnu								X	1	11,1
Renk	Bordo	X		X	X		X			4	44,5
	Mavi					X				1	11,1
	Mürdüm Rengi		X							1	11,1
	Ebruli						X			1	11,1
	Yollu							X	X	2	22,2
Süsleme Teknikleri	Maraş işi	X	X	X	X	X	X	X		7	77,8
	(Sim sırma)										
	Fisto	X					X		X	3	33,3
	Makine Dikişi	X	X	X	X	X	X	X	X	8	88,9
	Harç		X	X			X			3	33,3
Dikiş Türü	Makine Dikişi	X	X	X	X	X	X	X	X	9	100
Dikiş Temizleme Teknikleri	Astar ile Temizleme	X	X	X	X	X	X	X		8	88,9
	Fisto Nakışı ile Kenar Temizleme		X				X		X	3	33,3

n=9

Araştırma kapsamına alınan Kahramanmaraş geleneksel kadın giysilerinde kullanılan kumaş, renk, süsleme teknikleri, dikiş türü ve dikiş temizleme tekniklerinin gösterildiği tablo 2 incelendiğinde; kumaş türünde en çok kadife kumaşın, renkte ise en çok bordo rengin tercih edildiği görülmektedir. Giysilerdeki süsleme tekniklerine bakıldığında; makine dikişi ve Maraş işinin (sim sırma işlemesi) birbirine yakın oranlarda kullanıldığı, en az ise fistonun tercih edildiği tespit edilmiştir. Dikiş türünde makine

dikişinin bütün giysilerde kullanıldığı, dikiş temizleme tekniklerinde ise, en çok astar ile temizleme tekniğinin tercih edildiği, üç giyside ise kenar temizlemelerinin astar kullanımına ek olarak fisto nakışı ile yapıldığı görülmektedir.

Çelebi ve arkadaşlarının 2005 yılında Kahramanmaraş Müzesi'nde bulunan dokuz adet bindallı üzerinde yaptıkları çalışmalarının sonuçlarında bindallıların hepsinde kadife kumaş kullanılması ve en çok kullanılan rengin ise mor, lacivert ve bordo olması, yu-

## Dikiş Temizle-

9	Toplam	
	f	%
	1	11,1
	1	11,1
	5	55,6
	1	11,1
X	1	11,1
	4	44,5
	1	11,1
	1	11,1
	1	11,1
X	2	22,2
	7	77,8
	3	33,3
	8	88,9
	3	33,3
X	9	100
	8	88,9
	3	33,3



**Fotoğraf 1:** Ön Görünüm **Fotoğraf 2:** Yan Görünüm **Fotoğraf 3:** Arka Görünüm

karıda verilen kumaş ve renk özellikleri ile uyumluluk göstermektedir. Aynı çalışmada inceledikleri bindallılarda dikiş türünde en çok makine dikişi tekniğinin kullanılması, bu çalışmada incelenen geleneksel giysilerin hepsinde dikiş türü olarak makine dikişinin kullanılması ile örtüşmektedir.

#### Örnek Bir Çalışma

Bu bölümde, Kahramanmaraş geleneksel kadın giysilerinin incelenmesi ile elde edilen genel giysi özellikleri doğrultusunda geliştirilen örnek ürüne ilişkin bitmiş ürün fotoğrafları ve özelliklerine yer verilmektedir.

Örnek ürün ulaşılan görsellerden Kahramanmaraş geleneksel kadın giysilerinin incelenmesi ile elde edilen veriler doğrultusunda bindallı entari olarak geliştirilmiştir. Fotoğraf 1, 2 ve 3'te ön, yan ve arka görünümünün yer aldığı bindallı entaride bordo kadife kumaş tercih edilmiştir. Süsleme tekniği olarak Maraş işi kullanılmıştır. Bindallı makine dikişi ile birleştirilmiş, astarlama yapılarak iç temizliği sağlanmış ve tüm açık kenarlarda fisto ile temizleme yapılmıştır. Entarinin

arkası önünden daha kısa olarak tasarlanmıştır. Geliştirilen örnek ürün Kahramanmaraş geleneksel kadın giysilerinin genel özelliklerini yansıtır niteliktedir.

#### 4. Sonuç

Bir toplumun maddi kültür varlıkları arasında yer alan ve önemli kültür taşıyıcıları olan giysiler, zengin içerikli kültürel olgulardır. Giysiler, toplumların yaşam biçimleri, değer yargıları ve yönetim şekillerine göre biçimlenmiş ve zaman içinde bir takım değişiklikler geçirerek günümüze kadar ulaşmışlardır. Giysiler tarih boyunca her toplumda hatta toplumlar içindeki alt topluluklarda farklı özellikler göstermişlerdir. Bunun sonucu olarak bölgelere özgü geleneksel giysi kültürü oluşmuştur. Geleneksel giysiler, bazı bölgelerde hala kullanılmakta olan ancak çoğu müze vitrinlerine kaldırılmış ve kültürel miras olarak koruma altına alınan önemli kültürel değerlerimizdendir.

Kahramanmaraş, çok eski kültür ve medeniyetlere ev sahipliği yapmış tarihi

bir yerleşim yeridir. Bu nedenle Kahramanmaraş geleneksel kadın giysileri, toplumsal yaşamın izlerini taşıması ile geleneksel giyim kültürü içinde önemli bir yere sahiptir. Ancak Kahramanmaraş geleneksel kadın giysilerinin araştırılması ve detaylı olarak incelenmesi konusunda eksiklikler mevcuttur. Bu eksikliği kısmen gidermeye yönelik olarak Kahramanmaraş'ın geleneksel kadın giysilerinin incelenmesi, genel özelliklerinin ortaya konulması ve bu özellikler doğrultusunda örnek bir ürünün geliştirilmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada, giysi türü olarak en çok kadın entarisine ulaşılmıştır. Entari çeşitleri içinde ise bindallı entari yoğunluktadır. İncelemeler sonucunda, giysilerde en çok kullanılan kumaş türünün kadife, rengin ise bordo olduğu tespit edilmiştir. Giysilerde süsleme teknikleri incelendiğinde; makine dikişi ile Maraş işinin birbirine yakın oranlarda yoğun olarak kullanıldığı belirlenmiştir. Maraş işinin altın veya gümüş renklerden yapılması nedeniyle zemin olarak koyu renklerin kullanıldığı görülmektedir. İncelenen entarilerde de bu nedenle bordo renginin en çok tercih edildiği düşünülmektedir. Dikiş türü açısından değerlendirildiğinde; giysilerin hepsinin makine dikişi ile birleştirildiği tespit edilmiştir. İç dikişlerin ve açık kenarların temizlenmesinde ise en çok astarlama tekniği kullanılmıştır. Elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda, bordo kadife kumaştan, üzeri Maraş işi işlemeli, astarlama tekniği ile çalışılan ve yaka, kol ucu ve etek ucu gibi açık kenarların fisto ile temizlendiği kadın bindallı entarisi geliştirilmiştir.

## 5. Kaynakça

- Alparslan, Y. ve Yakar, S. (2009). *Seyahatname, Şehir Tarihi ve Coğrafya Kitaplarına Göre Maraş*. UKDE Yayınları. Kahramanmaraş.
- Anonim, <http://www.kahramanmarasdefterdarligi.gov.tr/ilimiz/folklor.html>. (Erişim Tarihi: 15.03.2013).
- Barışta, H.Ö. (1988). *Türk El Sanatları*. Türk Tarih Kurumu Basımevi. Ankara.
- Büyük Şehir Belediyesi Eğitim Kültür Daire Başkanlığı (2002). *Geleneksel Türk Giysileri*. Marj Ajans. Ankara.
- Çivitci, Ş. ve Atmaca, Z. (2008). "Kızılcaölük Geleneksel Kadın Giysilerinin Teknik ve Desen Açısından İncelenmesi". *Kızılcaölük Geleneksel Dokumalar Sempozyumu (28-30 Mayıs)*. Denizli.
- Çelebi, H., Abanoz, G. ve Şener, T. (2005). "Kahramanmaraş İli Bindallı Elbiseleri". *I. Kahramanmaraş Sempozyumu*. Cilt 2, 869-886. Kahramanmaraş Belediyesi. İstanbul.
- Erden, A. (1999). *Anadolu Giysileri*. Kültür Bakanlığı Yayınları. Ankara.
- Görünür, L. (2005). *Ondokuzuncu Yüzyılda Osmanlı Entarisi ve Sadberk Hanım Müzesi Entari Koleksiyonu*. (Doktora tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi/Sosyal Bilimler Fakültesi. Ankara.
- K.Maraş-Kültür. (1982-1983). *Yurt Ansiklopedisi* içinde (Cilt. 8, s. 5724). Yurt Ansiklopedisi. İstanbul.
- Kaptan, S., (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*. Tekişik Web Ofset.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Nobel Yayınları. Ankara.
- Kılınç, N. ve Yıldırım, F. (2008). "Geleneksel Konya Giyiminde Şalvar ve İşlikler". *Halk Kültüründe Giyim-Kuşam ve Süslenme Sempozyumu*. Osmangazi Üniversitesi, Yayın No: 146. Eskişehir.

- (2009). *Seyahatna-  
oğrafya Kitaplarına*  
yınları. Kahraman-  
ahramanmarasdef-  
miz/folklor.html.  
2013).
- /Sanatları*. Türk Ta-  
i. Ankara.
- ğitim Kültür Daire  
leneksel Türk Giysi-  
ra.
- 008). "Kızılcaabölük  
rsilerinin Teknik ve  
elenmesi". *Kızılca-  
kumalar Sempozy-  
Denizli*.
- Şener, T. (2005).  
3indallı Elbiseleri".  
*mpozyumu*. Cilt 2,  
maraş Belediyesi.
- iyisileri*. Kültür Ba-  
ıra.
- uzuncu Yüzyılda**  
**Sadberk Hanım**  
**siyonu**. (Doktora  
Üniversitesi/Sos-  
Ankara.
- ). *Yurt Ansiklope-  
24*). Yurt Ansiklo-
- Araştırma ve İsta-  
Web Ofset*.
- araştırma Yöntem-  
ıkara*.
- 08). "Geleneksel  
ıvar ve İşlikler".  
*ı-Kuşam ve Süs-  
Dsmangazi Üni-  
. Eskişehir*.
- Köklü, H. (2002). *El İşlemeleri*. YA-PA. İstanbul
- Kuru, S. (2005). "Kastamonu Yöresi Gelenek-  
sel Kadın Giyiminin Geleneksel Anado-  
lu Giyimi İçindeki Yeri". İkinci Kastamo-  
nu Kültür Sempozyumu (18-20 Eylül  
2003) Bildirileri, 557-562. Gazi Üniver-  
sitesi İletişim Fakültesi Basımevi. Ankara.
- Özel, M. (1992). *Folklorik Türk Kıyafetleri*. Tür-  
kiye Güzel Sanatlar Geliştirme Vakfı Ya-  
yınları.
- Salman, F. (2011). *Türk Kumaş Sanatı* (I. Bas-  
kı). Zafer Ofset. Erzurum.
- Salman, F. (2007). "Çorum ve Civarında Ge-  
leneksel Giysilerin Özellikleri". *Atatürk  
Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi  
Dergisi*, 12, 25-38.
- Tezcan, Mahmut, "Giyim Olgusuna Sos-  
yo-Kültürel Bakış ve Türklerde Giyim",  
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri  
Fakültesi Dergisi, C. 16, S. 1, 1983, s.  
255-276. DOI: 10.1501, [http://dergiler.  
ankara.edu.tr/detail.php?id=40&sayi\\_  
id=513](http://dergiler.ankara.edu.tr/detail.php?id=40&sayi_id=513). (Erişim Tarihi: 05.03.2013).
- Yıldır, E. (1986). *Kahramanmaraş Yöresi Türk  
İşleme Sanatı (19. Yüzyıldan Günümüze)*.  
(Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi/  
Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.